

LW 403

ТРУДОВО ПРАВО

Приета: прот. № 40 от 30.09.1997г., изм.прот. № 11 от 17.09.2011; изм. прот. № 15 от 24.06.2016г.

Лектор: гл.ас.д-р Радостина Иванова

АНОТАЦИЯ

Обучението предоставя на студентите теоретически и практически познания по правното уреждане на трудовите отношения и на другите отношения непосредствено свързани с тях, които са предмет на трудовото право.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Основна цел на обучението е запознаване на студентите с общото учение за трудовото право. Необходимо е да придобият знания относно: предмета, метода, системата, основните принципи и пр. на трудовото право. правната уредба на същинските трудови отношения, основанията за възникването им. правната уредба на отношенията, възникващи по повод на професионалното сдружаване, социалното партньорство, професионалната квалификация, социално-битовото и културното обслужване на работниците и служителите, трудовите спорове, контрола за спазването и отговорността за нарушаването на трудовото законодателство.

ПРЕДПОСТАВКИ

Изучаването на дисциплината трудово право предпоставя предварителни познания по обща теория на правото, административно право, гражданско право, облигационно право, наказателно право, международно частно право

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Право	Задължителна	9	75	60	135	80			80	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Дял I. ОБЩА ЧАСТ

Тема 1. Предмет и система на трудовото право.

Понятие за трудови отношения, нетрудови отношения - предмет на трудовото право. Система на обективното трудово право. Система на науката и учебната дисциплина.

Тема 2. Основни принципи и функции на трудовото право

Понятие за основни принципи на трудовото право, правно значение.

Разграничения: основни принципи и основни /конституционни/ права на гражданите. Основни функции на трудовото право.

Видове основни принципи на трудовото право: закрила на труда, свобода на труда и забрана на принудителния труд, равенство на гражданите и забрана на дискриминацията, равнопоставеност на страните по трудовото правоотношение, социално партньорство, добросъвестност.

Тема 3. Източници на трудовото право.

Понятие. Видове източници на трудовото право: нормативни актове - вътрешни и международни. Съотношение, съдебни прецеденти, обичаи.

Специфични източници на трудовото право: колективни трудови договори, правилник за вътрешния трудов ред, други вътрешни актове /правила/. Йерархическа структура на източниците на трудовото право, съотношение между йерархическата подчиненост и съдържанието на източниците.

Тема 4. Специфика на трудовоправните норми.

Тема 5. Трудово правоотношение

Понятие, обща характеристика, съдържание: понятие /определение/, обща правна характеристика на трудовото правоотношение /лично, относително, двустранно, синалагматично, продължаващо се, възмездно/. Съдържание на трудовото правоотношение. Основни права и задължения на страните.

ДЯЛ II ИНДИВИДУАЛНО ТРУДОВО ПРАВО

Тема 6. Субекти /страни/ на трудовото правоотношение: Работодателят: признаци на работодателската правоспособност. Съдържание, юридическа персонификация и работодателска правоспособност, упражняване на работодателската правоспособност на юридическото лице, работникът /служителят/, трудова правоспособност /минимална възраст/, минималната възраст по международната регламентация:

Ред за приемане на работа на непълнолетни.

Тема 7. Основания за възникване на индивидуално трудово правоотношение. Понятия и видове.

Трудов договор. Понятие и видове основания за възникване на трудово правоотношение. Обществени функции на основанията за възникване на трудово правоотношение. Понятие и обща правна характеристика на трудовия договор. Сключване на трудов договор /страни, форма, момент на сключването, начало на изпълнението, възникване на трудово правоотношение/. Съдържание на трудовия договор: законоустановено и договорно съдържание: а/ необходимо договорно съдържание; б/ допълнително договорно съдържание;

Видове трудови договори: срочни и безсрочни, трудови договори с прекратително условие, трудов договор с уговорка за изпитване, трудов договор за ученичество, трудов договор за вътрешно съвместителство, трудов договор за външно съвместителство, трудов договор за вътрешно

заместване.

Недействителност на трудовия договор

Основания за възникване на трудово правоотношение: Избор. Конкурс:

Избор. Понятие за избора като основание за възникване на трудово правоотношение.

Определяне на изборни длъжности: ред за определяне кандидатури за избор, произвеждане на избор, възникване на трудовото правоотношение, съдебен контрол, субсидираният характер на уредбата в Кодекса на труда.

Конкурс: понятие за конкурс, ред за определяне на конкурсните длъжности, обявяване, допускане и провеждане на конкурс. Възникване на трудово правоотношение въз основа на конкурс.

Договорно съдържание на трудовите правоотношения, възникнали от избор и конкурс /чл. 107 КТ/.

Изменение на трудовото правоотношение: принципът на определеност и едностранна неизменност на съдържанието на трудовото правоотношение. Изменение на трудовото правоотношение по взаимно съгласие, едностранно изменение на трудовото правоотношение от работодателя, обхват на изменението - характера или/и мястото на работа, основания. Граници на изменението. Правна същност. Едностранно изменение по искане на работника /служителя/: Обхват на изменението, основания, ред за извършване на изменението, правна същност и последици.

Тема 8. Изменение на страните на трудовото правоотношение. Правоприемство в трудовите отношения.

Тема 9. Трудова книжка

Същност и издаване на трудовата книжка. Съдържание на трудовата книжка.

Тема 10. Работно време и почивки. Извънреден труд

Понятие за работно време, Видове работно време и тяхното правно значение, изчисляване и отчитане на работното време, извънреден труд: определението по чл. 143 КТ, принципната забрана на извънредния труд.

Изключенията: а/ основания, б/ процедура за допускане, в/ последици.

Отказ за полагане на извънреден труд - основания и последици.

Почивки: понятие, видове. Правно значение

Тема 11. Отпуски: Понятие, платен годишен отпуск: понятие и предпоставки, правна същност, видове, ползване на платения годишен отпуск. Прекъсване и отлагане на ползването, заплащане на платения годишен отпуск.

Неплатен годишен отпуск: понятие и предпоставки, правна същност, размери. Правни последици.

Други видове /целели/ отпуски: за изпълнение на граждански и обществени задължения, за военно-учебен сбор, за синдикална дейност, служебни и творчески отпуски, отпуски за осигурителни случаи, платен отпуск за две и повече живи деца, учебни отпуски.

Тема 12. Трудово възнаграждение

Понятие, обща характеристика, правна същност. Източници на правната уредба. Размери на трудовото възнаграждение. Видове трудово възнаграждение. Особени случаи на заплащане на труда. Покровителство на изплащането на трудовото възнаграждение

Тема 13. Компенсационни плащания по трудовото правоотношение.

Понятия и разграничения. Видове компенсационни плащания.

Тема 14. Здравословни и безопасни условия на труд

Понятие. Източници на правната уредба. Видове правила за здравословни и безопасни условия на труда. Основни общи правила: правилото на чл. 275 КТ, отказ за изпълнение на работата /чл. 283 КТ/, предварителен надзор, инструктаж и обучение, санитарно-битово и медицинско

обслужване, специално работно облекло и лични предпазни средства, безплатна храна и противоотрови, ограничаване продължителността на работата в опасна или вредна среда, предварителни и периодични медицински прегледи, статистика относно безопасните и здравословни условия на труда, специална отчетност относно трудовите злополуки и професионалните заболявания.

Тема 15. Специална закрила на труда на някои категории работници и служители

Понятие, основание и обхват. Специална закрила на труда на непълнолетните. Специална закрила на труда на жените-работнички и служителки. Специална закрила на лицата с намалена работоспособност.

Тема 16. Социално-битово и културно обслужване на работниците и служителите

Тема 17. Професионална квалификация . Понятие за професионална квалификация. Страни и предмет на договорите за квалификация. Отговорност за неизпълнение. Отношения между страните след изпълнението на договорите за квалификация.

Тема 18. Трудова дисциплина. Дисциплинарна отговорност.

Понятие за трудова дисциплина, източници на уредбата. Правилник за вътрешния трудов ред, понятие за дисциплинарна отговорност, отграничаване от другите видове юридическа отговорност, основание на дисциплинарната отговорност /нарушението на трудовата дисциплина/.

Видове нарушения на трудовата дисциплина и тяхното правно значение. Видове дисциплинарни наказания.

Принципи на дисциплинарната отговорност. Дисциплинарна процедура: Установяване на нарушението, писмени или устни обяснения/изслушване/ на работника или служителя - същност и последици от непоискването им от работодателя, критерии за избор на дисциплинарното наказание, срокове за налагане на дисциплинарното наказание - същност, прекъсване и спиране на сроковете. Форма на дисциплинарното наказание. Заличаване на дисциплинарите наказания.

Тема 19. Обезщетяване на вреди претърпени от работника от трудова злополука или професионално заболяване.

Понятие и правна същност на задължението на работодателя за обезвреда по чл. 200 КТ. Основания на задължението за обезвреда: трудова злополука, случаи, приравнени на трудова злополука, професионално заболяване, страни, легитимация, размер на обезвредата, "компенсации на вини", регрес.

Тема 20. Имуществена отговорност на работника /служителя/.

Понятие и правна същност. Система на правната уредба. Основание. Видове /размери/

Ограничена имуществена отговорност - основания и размери и пълна имуществена отговорност – хипотезите.

Принципи на разпределение на отговорността при съпричиняване :разделна, отговорност, солидарна отговорност, бригадна отговорност.

Способи за осъществяване на ограничената имуществена отговорност .

Осъществяване на пълната имуществена отговорност.

Тема 21. Прекратяване на трудовото правоотношение.

Общи основания.

Прекратяване с предизвестие: понятие за предизвестие, основания за прекратяване от работника /служителя/ с предизвестие, срок и действие на предизвестieto. Плащане вместо предизвестие.

Прекратяване без предизвестие: механизъм на прекратяването, основания за уволнение:

Предварителна закрила при уволнение

Тема 22. Защита при незаконно уволнение

Понятие. Оспорване на законността на уволнението пред работодателя. Съдебна искова защита срещу незаконно уволнение.

Тема 23. Безработица и нейните трудовоправни последици. Обща правна характеристика на безработицата. Понятие за безработица. Кръг на безработните лица, права и задължения. Права и задължения и насърчения на работодателите за създаване на нови работни места.

Тема 24. Трудов стаж.

Съдържание и правно значение на трудовата книжка.

Понятие и правно значение на трудовия стаж. Видове трудов стаж.

Тема 25. Индивидуални трудови спорове. Понятие и видове индивидуални трудови спорове. Ред за разглеждане на индивидуалните трудови спорове.

Дял III. КОЛЕКТИВНО ТРУДОВО ПРАВО

Тема 26. Общо събрание на работниците и служителите. Състав и функции на общото събрание на работниците и служителите. Информирание и консултиране на работниците и служителите в предприятието.

Тема 27. Право на сдружаване. Правно положение.

Право на сдружаване. Правно положение на синдикалните и на работодателските организации. Понятие и съдържание на правото на професионално сдружаване. Субекти на правото на сдружаване. Ред за създаване на синдикални и работодателски организации. Общи елементи в правното положение на синдикалните и на работодателските организации

Специфични елементи в правното положение на синдикалните организации

Тема Социално партньорство /Тристранно сътрудничество. Участие на работниците и служителите в управлението на предприятието/. Понятие и същност на тристранното сътрудничество. Органи за тристранно сътрудничество. Процедури, атове на органите за тристранно сътрудничество. Общо събрание: състав и компетентност

Тема 28 Колективно преговаряне. Колективни трудови договори. Произход и развитие на колективното преговаряне. Предмет и правна същност на колективния трудов договор. Страни и представителство. Предоговорни задължения и отговорност

Сключване и вписване. Влизане в сила и времетраене. Изменение. Действие по отношение на лицата.

Тема 29 Уреждане на колективните трудови спорове.

Понятие, предмет и правна същност на колективните трудови спорове. Способи за уреждане на колективните трудови спорове: непосредствени преговори, преговори с посредник, доброволен трудов арбитраж, стачка, локаут.

Тема 30. Доброволно уреждане и арбитраж по колективните трудови спорове. Преговори, посредничество и помирение. Трудов арбитраж. Средства за въздействие при доброволно уреждане на колективните трудови спорове.

Тема 31 Право на стачка. Субекти, съдържание и правна природа на правото на стачка. Видове стачки, ред за провеждане на стачка. Незаконна стачка.

Задължения на работодателя при стачка.

ДЯЛ IV КОНТРОЛ ЗА СПАЗВАНЕ НА ПРАВНАТА УРЕДБА НА ТРУДОВИТЕ ПРАВООТНОШЕНИЯ И ОТГОВОРНОСТ ЗА НАРУШЕНИЯ НА ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Тема 32. Контрол за спазването на трудовото законодателство.

Понятие и същност на контрола. Видове контрол и контролни органи. Контролни правомощия. Задължения на контролните органи. Принудителни административни мерки - видове и ред за налагане.

Тема 33. Отговорност за нарушаването на трудовото законодателство. Административно-наказателна отговорност: Видове нарушения на трудовото законодателство, квалифицирани състави на нарушения, административни наказания

Други видове отговорност: дисциплинарна отговорност, гражданска отговорност, наказателна отговорност.

РЕШАВАНЕ НА ПИСМЕН ТЕСТ

Предоставят се за решаване на всеки студент писмен тест по трудовоправната материя. Тестовете съдържат правни казуси и въпроси, чието решение трябва да бъде предложено от студентите. Оценяват се според пълнотата и верността на посочените отговори.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Подготовката на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка, която се получава от решаването на два теста, по един във всеки от двата семестъра. Семестриалният изпит е с писмен тест и устно изпитване по отговорите от теста. При формирането на крайната оценка освен резултата от теста се предвижда и текущата оценка

НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1. Кодекс на труда ДВ, бр.26 и 27 от 1986 г. – изм. и доп.);
2. Закон за защита от дискриминация (ДВ, бр.86 от 2003 г. изм. и доп.)
3. Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ДВ, бр.37 от 2004 г., - изм. и доп.)
4. Закон за инспектиране на труда (ДВ – бр.102 от 2008 г, в сила от 01.01. 2009 г.)
5. Закон за уреждане на колективните трудови спорове (ДВ, - бр.21 от 1990 г. – изм. и доп.)

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. **Василев, Ат.**, Трудово право, изд. На БСУ, Бургас, 1997 г.;
2. **Василев, Ат.**, Обезщетения по трудовото правоотношение, СИБИ, С., 1997 г.;
3. **Василев, Ат.**, Имуществена отговорност на работодателя за вреди от трудова злополука и професионално заболяване, ИНТЕРЮС, С., 1997 г.;

4. **Василев, Ат., Иванова, Р.**, Трудово и осигурително право. Част I и част II, изд. БСУ, Бургас, 1995, 1996 г.;
5. **Гевренова, Н.** Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност, Сиби, 2013 г.
6. **Гевренова, Н.** Правилникът за вътрешния трудов ред, Сиби, 2007 г.
7. **Иванова, Р.** Функции на колективния трудов договор, Годишник на БСУ, т. XXXII
8. **Иванова, Р.** Колективният трудов договор и договорите за временна работа по реда на 107р-107ч КТ. Правни проблеми, Юридически сборник, БСУ, ЦЮН, том XXIII, 20016 г.
9. **Йосифов, Н.**, Колективният трудов договор в България, Албатрос, В., 2007, г.;
10. **Лазарова, В.** Правната уредба на трудовата книжка и трудовият стаж, УИ „Неофит Рилски“ Благоевград, 2012 г.
11. **Милованов, Кр.** Трудов договор, сключване, изменение, прекратяване, ИК „Труд и право“ 2016 г.
12. **Милованов, Кр.**, Дисциплинарна отговорност на работниците и служителите, ИК „Труд и право“, 2015 г.
13. **Мингов, Е.**, Прекратяване на трудовия договор поради общи основания, СИБИ, 2004 г.;
14. Международните трудови конвенции в България, Сборник под съставителството и общата редакция на проф. В. Мръчков, изд. КНСБ, С., 1992 г.;
15. **Мръчков, В.**, Трудово право. Обща част, СИБИ, С., 1996 г.;
16. **Мръчков, В.**, Трудово право. Специална част, СИБИ, С., 1997г.,
17. **Мръчков, В.**, Колективни трудови спорове и правото на стачка, Унив. изд. “Св. Кл. Охридски”, С., 1992 г.;
18. **Мръчков, В., Средкова, Кр., Василев, А.**, Коментар на Кодекса на труда -, изд. 11, СИБИ, С., 2012 г.;
19. **Мръчков, В.**, Трудово право, 8 изд., СИБИ, С., 2012 г.
20. **Мръчков, В.** Имуществена отговорност на работодателя, СИБИ, с., 2013 г.;
21. **Мръчков, В.** Критичен преглед на практиката на Върховния касационен съд по трудови спорове
22. **Средкова, Кр.**, Трудово право на Република България : Лекции / Красимира Средкова . - София : Унив. изд. Св.Климент Охридски, 1994 г.;
23. **Средкова, Кр.**, Трудово право на Република България : Трудови спорове : Лекции / Красимира Средкова . - София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 1995 г.;
24. **Средкова, Кр.**, Ръководство за практическа подготовка по трудово право / Красимира Средкова . - София : Сиби, 1996 г.;
25. **Средкова, Кр.**, Трудово право на Република България : Изменение на трудовото правоотношение : Лекции / Красимира Средкова . - София : Унив.изд. Св.Климент Охридски, 1997 г.;
26. **Средкова, Кр.**, Трудово право на Република България : Трудова дисциплина : Лекции / Красимира Средкова . - София : Унив.изд. Св.Климент Охридски, 1997 г.;
27. **Средкова, Кр.**, Трудово право на Република България : Индивидуално трудово правоотношение : Лекции / Красимира Средкова . - София : Унив.изд. Св.Климент Охридски, 1997 г.;
28. **Средкова, Кр.** Трудово право, Специална част, Дял I, Индивидуално трудово право, УИ „Св.Кл.Охридски“, 2011 г.

29. Топалов, М., Работодателят като страна по индивидуалното трудово правоотношение / Миролуб Топалов . - София : Сиби, 1997 г.;

30. Съдебна практика по Кодекса на труда / България. Върховен съд . - София : Паралакс, 2000 г

LW 403

ТРУДОВО ПРАВО

Лектор: гл.ас.д-р Радостина Иванова

Д Я Л I. ОБЩО УЧЕНИЕ

I. ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА И ФУНКЦИИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Трудови отношения** – понятие и същност;
2. **Други (нетрудови) отношения**-предмет на трудовото право:
 - а) професионално сдружаване;
 - б) социално партньорство (тристранно сътрудничество; колективно преговаряне; непосредствено участие на работниците и служителите в управлението на предприятието);
 - в) професионална квалификация;
 - г) социално-битово и културно обслужване в предприятието;
 - д) уреждане на трудовите спорове - на правните трудови спорове и на колективните трудови спорове (трудовете конфликти).
 - е) контрол за спазването и отговорност за нарушаването на трудовото законодателство;
 - ж) безработицата – трудовоправни проблеми.
3. **Система на трудовото право**:
 - а) проблемът за обща и специална част;
 - б) система на настоящия курс:
 - общо учение;
 - трудови отношения;
 - други (нетрудови) отношения, непосредствено свързани с трудовете;
4. **Функции** на трудовото право:
 - а) закрилна;
 - б) стопанска (икономическа, производствена)

II. МЕТОДИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ

1. **Понятие**;
2. **Видове** (а. централистичен и децентралистичен; б. императивен и диспозитивен; в. равнопоставеност и субординация.)
3. **За специфичните трудовоправни методи** (социално партньорство, едностранно определяне на условията по трудовото правоотношение)

III. ИЗТОЧНИЦИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Понятие**.
2. **Видове**:
 - а) **държавни**;
 - б) **недържавни** (колективен трудов договор; вътрешни актове на работодателя)

в) проблемът със *съдебния прецедент и обичая*;

3. Йерархическа структура на източниците. Съотношението между ранга на източника и обема на закрилата на труда.

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Понятие. Разграничения.**

2. **Правно значение:** а) за правосъздаването; б) за правораздаването;

3. **Видове:**

а) *закрила на труда*;

б) *свобода на труда забрана на принудителния труд*;

в) равенство на гражданите и забрана на дискриминацията. Дискриминационни критерии;

г) *равнопоставеност на страните на трудовото правоотношение*;

д) *социално партньорство*;

е) *добросъвестност*;

4. **За принципите:**

а) *“реалност и гарантираност на трудовите права”*;

б) *“личен характер на трудовите права и задължения”*;

Д Я Л II. ТРУДОВИ ОТНОШЕНИЯ

V. ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Понятие**

2. **Обща правна характеристика** (лично, относително, двустранно, възмездно, продължаващо се, синалагматично)

VI. СУБЕКТИ (СТРАНИ) НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Работодателят** – понятие; правни признаци на работодателската правоспособност и дееспособност;

2. **Работникът (служителят)** - понятие; правни признаци на трудовата правоспособност и дееспособност на гражданите

VII. ОСНОВАНИЯ ЗА ВЪЗНИКВАНЕ НА ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ – ПОНЯТИЕ, ВИДОВЕ:

1. **Трудов договор:**

1.1. Понятие, страни, сключване;

1.2. Съдържание;

1.3. Видове трудови договори (срочни и безсрочни; трудови договори с прекратително условие; особени видове трудови договори - за ученичество, за изпитване, за съвместителство, за допълнителен труд, за “краткотрайна услуга”)

1.4. Недействителност на трудовия договор (основания, същност, ред за обявяване, последици)

2. **Избор:**

2.1. Определяне на изборните длъжности;

2.2. Поставяне на кандидатури;

2.3. Произвеждане на избор;

2.4. Съдебен контрол върху избора.; граници на контрола;

2.5. Момент на възникването на трудово правоотношение;

2.6. Субсидиарният характер на уредбата на избора в КТ.

3. Конкурс

- 3.1. Понятие и същност;
- 3.2. Начин на определяне на конкурсните длъжности;
- 3.3. Условия за обявяване на конкурс;
- 3.4. Допускане до конкурс;
- 3.5. Провеждане на конкурса;
- 3.6. Обявяване на резултата от конкурса. Правно действие.
- 3.7. Възникване на трудово правоотношение въз основа на конкурс

4. Договорни елементи при учредяването на трудово правоотношение въз основа на избор и на конкурс.

VIII. ИЗМЕНЕНИЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. Изменение по **взаимно съгласие** – понятие, форма, приложно поле;
2. **Едностранно изменение от работодателя** (основания, граници на изменението, правна същност);
3. **Едностранно изменение от страна на работника (служителя)** – основания, “механизъм” на изменението, правна същност;
4. **Изменения на страните (страната на работодателя)** - основания; последици, отговорност

IX. РАБОТНО ВРЕМЕ И ПОЧИВКИ

1. Понятие

2. Видове:

- 2.1. Дневно и нощно;
- 2.2. Пълно и непълно;
- 2.3. Редовно (обичайно) и извънредно.
 - 2.3.1. Видове редовно работно време (нормално, намалено, удължено);
 - 2.3.2. Извънреден труд - понятие, забрана и основания за допустимост по изключение; ред за полагане; последици от полагането на извънреден труд;
- 2.4. Особени видове работно време (ненормиран работен ден, променливо работно време, дежурство, време на разположение)
3. Изчисляване и отчитане на работното време
4. **Почивки**. Понятие, видове и правно значение. *Официални празници*

X. ОТПУСКИ

1. Понятие

2. Обобщена класификация на отпуските

3. **Платен годишен отпуск** – понятие, предпоставки, видове; режим на ползване, отлагане, прекъсване и обезщетяване на платения годишен отпуск;
4. **Неплатен “годишен” отпуск** – понятие и правен режим;
5. **“Целеви” отпуски** (за изпълнение на граждански и обществени задължения, за учебно-мобилизационно мероприятие, за синдикална дейност, служебни и творчески отпуски, за осигурителни случаи, вкл. майчинство, учебни отпуски)

XI. ДИСЦИПЛИНАРНА ОТГОВОРНОСТ

1. Понятие и съдържание (видове дисциплинарни наказания)

2. **Основание** на дисциплинарната отговорност. Видове нарушения на трудовата дисциплина и тяхното правно значение;

3. **Дисциплинарна процедура** (субекти на дисциплинарна власт; установяване на нарушението; приемане на писмените обяснения (изслушване) на нарушителя, форма и момент на дисциплинарното наказване);

4. **Временно отстраняване от работа** – основания, същност и последици.

XII. ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ НА РАБОТНИКА (СЛУЖИТЕЛЯ)

1. **Понятие, съдържание и правна същност;**

2. **Видове:**

а) *ограничена* имуществена отговорност – понятие, предпоставки, размери;

б) *пълна* имуществена отговорност – понятие и основания;

3. **Ред за осъществяване** на имуществената отговорност на работника (служителя).

XIII. ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУДА

1. **Понятие и обща правна характеристика** на правилата за безопасни и здравословни условия на труда;

2. **Основни общи правила:**

2.1. за здравословна и безопасна *работна среда* (предварителен контрол; инвеститорски контрол; въвеждане в експлоатация; изисквания за безопасност спрямо внасяните от чужбина машини, съоръжения и технологии; норми на вибрации, шум, прах, йонизиращи лъчения, специално обезопасяване);

2.2. за *защита на личността на работника (служителя)* – медицински прегледи; ограничаване продължителността на работа във вредна или опасна среда; изисквания за професионална подготовка (специална правоспособност, инструктаж, обучение);

2.3. произтичащи от *естеството на работата* (лични предпазни средства, специално работно облекло; безплатна предпазна храна);

3. **Отказ на работника (служителя) да изпълнява възложената му работа.**

XIV. СПЕЦИАЛНА ЗАКРИЛА НА НЯКОИ КАТЕГОРИИ РАБОТНИЦИ И СЛУЖИТЕЛИ

1. На *непълнолетните* (минимална възраст, подходящи и забранени видове работи; процедура за приемане на работа; работно време, отпуски)

2. На *жените* – *работнички(служителки)* – стаи за жени, защита и трудоустрояване на бременни и майки-кърмачки; командироване, надомна работа;

3. На *лицата с намалена работоспособност* (основание; работни места за трудоустрояване, специализирани предприятия, начин на трудоустрояване; платен годишен отпуск, трудово възнаграждение);

XV. ТРУДОВО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ

1. **Понятие и правна същност;**

2. **Методи за регулиране на трудовото възнаграждение;**

3. **Системи за определяне размера на трудовото възнаграждение**

4. **Видове** трудово възнаграждение;

5. **Защита (покровителство) на изплащането на трудовото възнаграждение.**

XVI. ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ НА РАБОТОДАТЕЛЯ ЗА ВРЕДИ ОТ ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

1. **Понятие и правна същност;**

2. **Основанията** (трудова злополука и професионална болест);

3. **Размер** на обезвредата. Подлежаща на обезщетяване вреда. Приспадания;

4. **Субекти** на правото на обезщетение;

5. **Компенсация на “вини”;**

6. **Регресна отговорност.**

XVII. ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Понятие** и обща характеристика. *Субекти, основания.* Принципът на *законоустановеност* на основанията за прекратяване;
2. Прекратяване на **трудовия договор** (трудовето правоотношение, възникнало от конкурс)
 - 2.1. **Общи основания** за прекратяване на трудовия договор (чл.325, чл.331 КТ);
 - 2.2. Едностранно прекратяване на трудовия договор **от работника (служителя) с предизвестие**. Основания, срок на предизвестieto, действие. Неспазване на предизвестieto – последици;
 - 2.3. Едностранно прекратяване на трудовия договор **от работника (служителя) без предизвестие** – основания и действие;
 - 2.4. **Уволнение с предизвестие** – основания, срок на предизвестieto, действие, последици от неспазването на предизвестieto;
 - 2.5. **Уволнение без предизвестие** – основание, действие, последици;
 - 2.6. **Предварителна закрила при уволнение**.
3. **Прекратяване на трудово правоотношение, възникнало от избор** (субекти, специфични основания, приложимост на основанията за прекратяване на трудовия договор).

XVIII. ПРАВНА ЗАЩИТА СРЕЩУ НЕЗАКОННО УВОЛНЕНИЕ

1. **Понятие и същност;**
2. **Рекламационно производство** (защита пред работодателя);
3. **Съдебна защита. Искове:**
 - 3.1. за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна;
 - 3.2. за възстановяване на предишната работа. Възстановяване на предишната работа. Обезщетение за недопускане до работа;
 - 3.3. за обезщетение за оставане без работа поради уволнението;
 - 3.4. за поправка на основанието за уволнение. Хипотезата.Последиците.

XIX. ТРУДОВА КНИЖКА И ТРУДОВ СТАЖ

1. **Трудова книжка** (предназначение и правна същност; представяне, издаване и съхранение; съдържание);
2. **Трудов стаж** (понятие, изключенията; изчисляване).

Д Я Л III. ДРУГИ (НЕТРУДОВИ) ОТНОШЕНИЯ, РЕГУЛИРАНИ ОТ ТРУДОВОТО ПРАВО

XX. ПРОФЕСИОНАЛНО СДРУЖАВАНЕ

1. **Субекти** на правото на професионално сдружаване;
2. **Съдържание** на правото на професионално сдружаване. Учредяване на организациите;
3. **Свободата на сдружаване**. Параметри;
4. **Представителни** синдикални и работодателски организации;
5. **Правно положение** на синдикалните и на работодателските организации

XXI. СОЦИАЛНО ПАРТНЬОРСТВО

1. **Тристранно сътрудничество** (субекти, предмет, правна същност);
2. **Колективно преговаряне**: - понятие и същност на колективния трудов договор (КТД); страни; съдържание; равнища на колективно договаряне; сключване и вписване; времетраене; изменение; присъединяване; искове за неизпълнение и за недействителност;

3. **Непосредствено участие** на работниците и служителите в управлението на предприятието – общо събрание (събрание на пълномощниците); работнически представители (начин на определяне и статут).

XXII. ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. **Понятие** и обща характеристика. Съотношение с трудовите отношения;
2. **Видове** договори за квалификация (за придобиване на квалификация, за повишаването ѝ, за преквалификация. Проблемът с договора за ученичество);
3. **Съдържание** на договорите за квалификация. *Отговорност*.

XXIII. СОЦИАЛНО-БИТОВО И КУЛТУРНО ОБСЛУЖВАНЕ В ПРЕДПРИЯТИЕТО

1. **Понятие и същност**;
2. **Обхват и съдържание**. Форми;
3. **Финансиране**.

XXIV. ТРУДОВИ СПОРОВЕ

1. **Правните** трудови спорове – понятие (определение), специални правила за трудовото правораздаване (подведомственост и подсъдност, давностни срокове; безплатност, подсъдност на трудовите спорове с международен елемент; инстанционност на разглеждането на делата);

2. **Колективни трудови спорове** (трудови конфликти):

- 2.1. **Понятие и същност**;
- 2.2. **Способи за уреждане** - непосредствени преговори, посредничество (помирение), доброволен арбитраж, стачка, локаут;

XXV. КОНТРОЛ ЗА СПАЗВАНЕТО И ОТГОВОРНОСТ ЗА НАРУШАВАНЕТО НА ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. **Понятие и правна същност на контрола**;
2. **Видове** контрол. Контролни органи;
3. **Контролни правомощия**;
4. **Последици** от упражнението контрол:
 - 4.1. **Принудителни административни мерки**;
 - 4.2. **Административни нарушения и наказания**. Процедура по налагане на административни наказания

XXVI. БЕЗРАБОТИЦА – ТРУДОВОПРАВНИ ПРОБЛЕМИ

1. **Понятие** и обща правна характеристика на безработицата. Кръг на безработните;
2. **Права и задължения на безработните** по трудовото право. Правна същност;
3. **Насърчаване на заетостта**

* * *

НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

6. Кодекс на труда ДВ, бр.26 и 27 от 1986 г. – изм. и доп.);
7. Закон за защита от дискриминация (ДВ, бр.86 от 2003 г. изм. и доп.)
8. Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ДВ, бр.37 от 2004 г., - изм. и доп.)
9. Закон за инспектиране на труда (ДВ – бр.102 от 2008 г, в сила от 01.01. 2009 г.)
10. Закон за уреждане на колективните трудови спорове (ДВ, - бр.21 от 1990 г. – изм. и доп.)

БИБЛИОГРАФИЯ:

Василев, Ат., Трудово право, БСУ, Бургас, 1997.

Василев, Ат., Р.Койчева, Раздел VIII "Трудово право" В: Основи на правото, Книга 2, IV изд., СИЕЛА, 2009.

Василев, Ат., Трудово право, В: Основи на правото, Унив.изд-во "Стопанство, С., 2009.

Мръчков, В. Трудово право, VIII изд., Сиби, С., 2012.

Мръчков, В., Кр.Средкова, Ат.Василев, Коментар на КТ, XI изд., Сиби, С., 2013.

Средкова, Кр., Трудово право на Република България. Обща част. С., 2010.

Средкова, Кр., Трудово право. Специална част. Дял I. Индивидуално трудово правоотношение, УИ Св. Кл.Охридски", С., 2011